

REČI BLISTAVOSTI

DRUGA KNJIGA *ARHIVE OLUJNE SVETLOSTI*

II TOM

BRENDON SANDERSON

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Brandon Sanderson

WORDS OF RADIANCE

Copyright © 2014 by Dragonsteel Entertainment, LLC
Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za Olivera Sandersona,
koji se rodio usred pisanja ove knjige,
a prohodao pre nego što je pisanje završeno.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SADRŽAJ

I TOM

Knjiga druga: Reči blistavosti	9
Prolog: Pitati	13
Deo prvi: Osvetljen	31
Interludijumi	199
Deo drugi: Dolazak vetra	259
Interludijumi	492
Deo treći: Smrtonosno	507

II TOM

Interludijumi	861
Deo četvrti: Prilaz	915
Interludijumi	1132
Deo peti: Vetrovi svetlosti	1165
Epilog: Umetnost i očekivanje	1363
Endnote	1369
Ars arkanum	1371

ILUSTRACIJE

Upozorenje: Ukoliko budete gledali ilustracije pre nego što do njih stignete čitajući knjigu, može se desiti da vam se tako prerano otkrije sam razvoj događaja.

1. KNJIGA

Karta Rošara	10–11
Šalanina beležnica: Santid	74
Tetovaže Četvrtog mosta.	98
Karta Južnog Mrazozemlja	169
Svitak stavova	270
Šalanina beležnica: Obrazac.	304
Katalog: Savremena muška moda	356
Šalanina beležnica: Biljni svet iz zavetrina Ničijih brda.	444
Navanina beležnica: Streličarske konstrukcije	508
Šalanina beležnica: Iveroklop	646
Katalog: Odeća azirskih državnih činovnika	713

2. KNJIGA

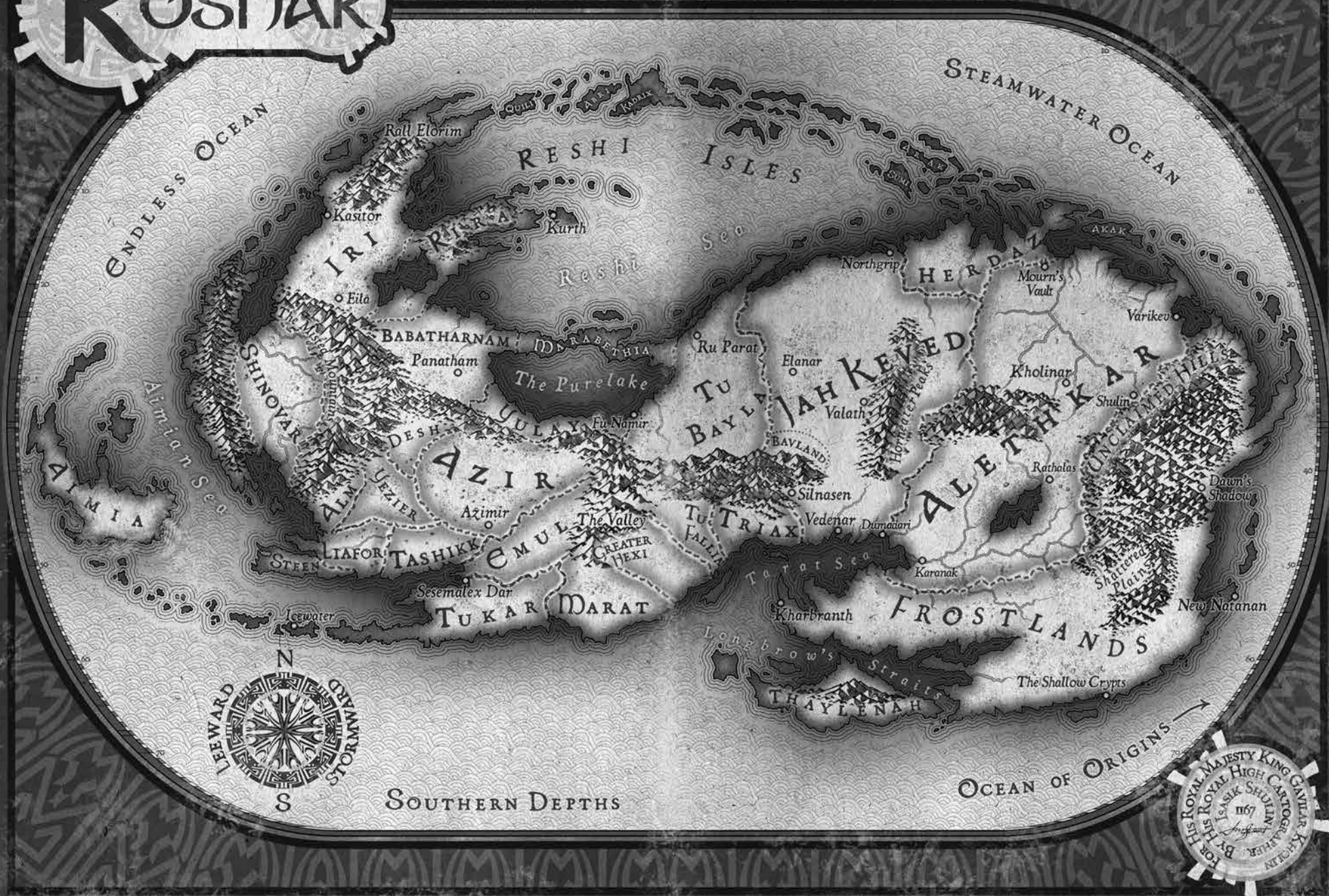
Šalanina beležnica: Hodanje.	788
Karta Olujseđišta	927
Životni ciklus čalova	977
Šalanina beležnica: Živi svet bezdana	1049
Šalanina beležnica: Bezdanski đavo	1118
Šalanina beležnica: Belokičma	1184
Predstava oblika Smrskanih ravnica	1216
Navanina beležnica: Karta bitke	1265
Navanina beležnica: Ketek.	1369

KNJIŒA DRUŒA

Reči blistavosti

II tom

Roshar

Budući da su istinomotritelji bili ezoterične prirode, a njihov red u potpunosti sazdan od onih koji nikada nisu ni govorili ni pisali o onome što rade, veoma su razdraživali one koji su spolja posmatrali njihovu preteranu tajnovitost; prirodno nisu bili skloni objašnjavanju, a u slučaju Korberonovih neslaganja njihovo ćutanje nije bilo znak preobilja prezira, već pre preobilja taktičnosti.

– Iz *Reči blistavosti*, poglavlje 11, stranica 6

Kaladin se noću šetao rubom Smrskanih ravnica, prolazeći pored bokora kremenore i loza, iznad kojih su se živosprenovi vrteli kao žišci. Po tlu su se još zadržale lokve od jučerašnje visoke oluje, bremenite cremom kojim su se biljke gostile. Sa svoje leve strane Kaladin je slušao zvukove ratnih tabora, u kojima je vladala vreva. Zdesna... tišina. Samo one beskrajne visoravni.

Kada je bio mostar, Sadeasovi vojnici nisu ga sprečavali da se tuda šeta. Šta čoveka čeka na Ravnicama? Umesto toga, Sadeas je stražare postavio na granicama s drugim logorima i na mostovima, da robovi ne bi mogli da pobjegnu.

Šta ljude ovde čeka? Ništa osim spasenja na dnu tih bezdana.

Kaladin se okrenu i pođe duž jedne provalije, prolazeći pored vojnika koji su stražarili kod mostova, dok je plamen njihovih baklji podrhtavao na vetru. Pozdravili su ga.

Eno, pomislio je prelazeći preko jedne tačno određene visoravni. Ratni tabori s njegove leve strane obasipali su vazduh svetlošću u dovoljnoj meri da on vidi gde je. Na ivici visoravni stigao je do mesta gde je one noći pre više nedelja sreo kraljevu Visprenost. Bila je to noć odluke, noć promene.

Kaladin stade na sam rub provalije i zagleda se ka istoku.

Promena i odluka. Osvrnuo se. Prošao je stražarski položaj i sada niko nije dovoljno blizu da može da ga vidi. I tako, opasača otežalog od kesa sa sferama, Kaladin zakorači u bezdan.

Šalan nije stekla visoko mišljenje o Sadeasovom ratnom taboru.

Tu je vazduh drugačiji nego u Sebarijalovom logoru. Vonja i oseća se smrad očaja.

Da li očaj zaista smrdi? Čini joj se da može da ga opiše. Miris znoja, jeftinog pića i crema koji nije očišćen sa ulica. Svi ti mirisi komešaju se iznad slabo osvetljenih puteva. U Sebarijalovom logoru ljudi su se šetali u grupama. Ovde se vuku u čoporima.

Sebarijalov logor miriše na začine, marljivost – na sveže obrađenu kožu i, ponekad, stoku. Dalinarov logor miriše na sredstva za glačanje oklopa i ulje. U svakom krajičku Dalinarovog logora neko nešto radi. U Dalinarovom logoru ovih dana ima premalo vojnika, ali svako od njih stalno nosi uniformu, kao da je ona štit od haosa koji u današnje vreme vlada.

U Sadeasovom logoru ljudi koji nose svoje uniforme nose ih raskopčane i izgužvane. Prolazila je pored niza krčmi iz kojih se čula larma. Žene koje su se šetale ispred njih bile su nagoveštaj da to nisu obične krčme. Naravno, javne kuće su uobičajene u svim logorima, ali ovde deluju upadljivije i bezobraznije.

Prolazila je pored manje paršljudi nego u Sebarijalovom logoru. Sadeas više voli tradicionalne robove: muškarce i žene žigosa-nih čela, koji se pogrblije i pogureno vuku u svojim poslovima.

Iskrena da bude, očekivala je da će u svim taborima biti tako. Čitala je izveštaje o ljudima u ratu – o logorskim sledbenicima i problemima s disciplinom. O gubljenju strpljenja i o stavovima kakve imaju ljudi uvežbani da ubijaju. Umesto što se čudi zbog toga što je Sadeasov logor toliko grozan, možda bi trebalo da se čudi što drugi logori nisu isti takvi.

Šalan požuri svojim putem. Nosila je lice mladog tamnoookog muškarca, a kosu je tutnula u kapu. Ruke je držala u debelim rukavicama. Čak i prurušena u mladića, nije imala namere da se šeta sa izloženom bezbednom rukom.

Pre nego što je noćas izašla, uradila je niz crteža da ih koristi kao nova lica, ako bude potrebe za tim. Isprobavanjem je utvrdila da može da uradi crtež ujutru, pa da ga popodne koristi da na osnovu njega stvori sliku, ali ako čeka duže od jednog dana, ta slika koju stvara biva zamagljena, a ponekad deluje čak i rastopljeno. Što se Šalan tiče, to ima savršenog smisla. Postupak stvaranja u umu ostavlja sliku koja s vremenom bleedi.

Njeno trenutno lice zasnovano je na mladim kuririma koji se kreću Sadeasovim logorom. Mada joj je srce preskakalo svakog puta kada bi prošla pored nekog odreda vojnika, niko nije obraćao pažnju na nju.

Amaram je visoki gospodar – čovek trećeg dana, što ga čini za čitav stalež višim nego što je Šalanin otac bio, a dva staleža višim od nje. To mu je davalo pravo na sopstveni mali posed u okviru ratnog tabora svog vlastelina. S njegovog zamka vijorio se barjak, a u obližnjim zgradama bile su njegove lične jedinice. Stubovi ukopani u kamen i obojeni u njegove boje – bordo i šumski zeleno – označavali su dokle se prostire njegova vlast. Prošla ih je a da nije ni zastala.

„Hej, ti!“

Šalan se ukopa, osećajući se veoma sitno u tom mraku. Ali ne dovoljno sitno.

Lagano se okrenula kada su joj prišla dva stražara u obilasku. Uniforme su im bile urednije od ostalih u tom logoru. Čak im je i dugmad bila uglačana, mada su oko pojasa nosili suknjoliku

takamu umesto čakšira. Amaram je tradicionalista, pa se to vidi i u uniformama njegovih ljudi.

Stražari su bili daleko viši od nje, baš kao većina Aleta. „Kurir?“ upita jedan od njih. „U ovo doba?“ Bio je to jedan stamen čovek, prosede brade i širokog mesnatog nosa.

„Gospodine, još nije ni drugi mesec“, odgovori mu Šalan, nadajući se da joj je pošlo za rukom da zvuči kao dečak.

On se namršti na nju. Šta li je rekla? *Gospodine*, shvatila je. *On nije oficir.*

„Ubuduće se prijavi na stražarskim postajama kada dolaziš u posetu“, naredi joj taj čovek pokazujući ka jednom malom osvetljenom mestu daleko iza njih. „Poćemo da obezbeđujemo okolinu.“

„Razumem, naredniče.“

„Have, batali više da mučiš tog dečka“, reče mu drugi vojnik. „Ne možeš da očekuješ od njega da zna pravila koja ni polovina vojnika još nije naučila.“

„Gubi se“, kaza Hav i mahnu Šalan da prođe, a ona požuri da ga poslušala. Bezbedna okolina? Nimalo im ne zavidi na tom zadatku. Amaram nema zid da pomoću njega zaustavlja ljude, već samo prugaste stubove.

Amaramov zamak je manje-više mali – dva sprata sa šačicom soba na svakom. Lako je moguće da je to nekada bila krčma i da je samo privremen, pošto je on skoro stigao u ratne tabore. Naslagane hrpe cigli od crema i kamenja nagoveštavale su da je u pripremi neka daleko veća i veličanstvenija zgrada. Te hrpe bile su blizu drugih zgrada, preuzetih da služe kao barake za Amaramovu ličnu stražu, koja broji svega pedeset ljudi. Većina vojnika koje je doveo potiče iz Sadeasovih zemalja i zavetovana je njemu na vernost, pa su smešteni negde drugde.

Kada se približila Amaramovom domu, sakrila se iza jedne pomoćne zgrade i čučnula. Tri noći je provela izviđajući to područje, pri čemu je svakog puta imala drugačije lice. Možda je to previše oprezno. Nije sigurna. Nikada u životu nije radila tako nešto. Ruke su joj se tresle dok je skidala kapu – deo kostima koji

je stvaran – i pustila kosu da joj se prospe oko ramena. Onda je iz džepa izvadila jedan presavijeni crtež i sačekala.

Minuti su prolazili dok je zurila u zamak. *Hajde...*, pomislila je. *Hajde...*

Na kraju je iz zamka izašla jedna mlada tamnooka žena, ruku pod ruku s nekim visokim čovekom u čakširama i širokoj zakopčanoj košulji. Žena se zasmejala kada joj je prijatelj nešto kazao, pa je otrčala u mrak, a taj čovek je viknuo za njom i pošao da je traži. Služavka – Šalan i dalje ne zna kako se ona zove – svake noći je odlazila u ovo vreme. Dva puta s tim čovekom. Jednom s drugim.

Šalan duboko udahnu pa usisa olujnu svetlost, a onda pridiže crtež te devojkice. Bila je otprilike Šalanine visine, otprilike iste dužine kose i sasvim slične građe... Moraće da posluži. Izdahnula je – i postala neko drugi.

Kikoće se i smeje, pomislila je Šalan skidajući muške rukavice i stavljajući na bezbednu ruku smeđu žensku rukavicu, *i često hoda na vrhovima prstiju, kao da poigrava. Glas joj je viši od mog i nema naglasak.*

Šalan je vežbala da zvuči kako treba, ali nadala se da neće morati da otkrije koliko je njen glas zaista verodostojan. Sve što treba da uradi jeste da prođe kroz vrata, da se popne uz stepenište i krišom uđe u odgovarajuću sobu. Lako.

Ona ustade pa zadrži dah – živeći od olujne svetlosti – i pođe prema zgradi.

Kaladin je sleteo na dno klanca okružen olujom svetlosti. Potrčao je iz sve snage čim je sleteo, prebacivši koplje preko ramena. Bilo mu je teško da stoji dok mu olujna svetlost kola venama.

Bacio je nekoliko vrećica sa sferama da bi ih iskoristio kasnije. Olujna svetlost koja se dizala s njegove gole kože bila je dovoljna da obasja provaliju oko njega i bacala je senke na litice dok je trčao pored njih. Te senke kao da su se pretvarale u prilike od kostiju i granja koje su se pružale iz hrpa na tlu. Tela i duše. Od njegovih pokreta senke kao da su se uvrtale i okretale da ga pogledaju.

Trčao je s nemom pratnjom. Sil je sletela u obličju svetlosne trake i zauzela položaj pored njegove glave, prateći ga u korak. On je preskakao prepreke i gacao kroz bare, da bi mu se mišići zagrejali.

A onda je skočio na zid.

Dočekao se nezgodno, saplevši se i zakotrljavši kroz neke čipkocvetove. Zaustavio se ležeći na zidu licem naniže. Zarežao je sebi u bradu i skočio na noge dok mu je olujna svetlost zatvarala jednu malu posekotinu na ruci.

Skakanje na zid bilo mu je suviše neprirodno; kada je doskočio, bilo mu je potrebno vreme da shvati gde se nalazi.

Opet je potrčao, usisavajući još olujne svetlosti i navikavajući se na izmenjenu tačku gledišta. Kada je stigao do narednog procepa između visoravni, to je njemu izgledalo kao da je stigao do duboke jame. Zidovi bezdana bili su mu pod i tavanica.

Skočio je sa zida, usredsredivši se na dno provalije, i trepnuo – snagom volje terajući da taj smer za njega opet postane *dole*. Opet se zateturio kada se dočekao na noge, samo što se ovoga puta okliznuo u jednoj bari.

Okrenuo se na leđa, pa ležeći u hladnoj vodi uzdahnuo. Crem koji se slegao na dno bare cedio mu se između prstiju kada je stisnuo pesnicu.

Sil mu je sletela na grudi, uzimajući obličje mlade žene, pa se podbočila.

„Šta je bilo?“, zapita je on.

„To je bilo bedno.“

„Saglasan sam.“

„Možda si prebrzo krenuo u sve to“, reče ona. „Zašto ne pokušaš da skačeš na zid iz mesta umesto iz zaleta?“

„Ubica je mogao da skače iz zaleta“, objasni Kaladin. „Treba mi da mogu da se borim isto kao on.“

„Shvatam. I pretpostavljam da je on sve to počeo da radi istog trenutka kada se rodio, bez ikakve vežbe.“

Kaladin tiho uzdahnu. „Zvučiš kao što je Taks nekada zvučao.“

„Oh? Je li on bio briljantan, prelep i uvek u pravu?“

„Bio je larmadžija, netrpeljiv i krajnje zajedljiv“, odgovori Kaladin dižući se na noge. „Ali da – u suštini je uvek bio u pravu.“ On se zagleda u zid i položi koplje uz njega. „Szet je ovo nazivao *vezivanje*.“

„Dobar izraz“, primeti Sil klimajući glavom.

„Pa, da bih ovo savladao, moraću da vežbam neke osnove.“ Baš kao kada je učio kako da koristi koplje.

To verovatno znači da će morati jedno dvestotinak puta skočiti na zid i s njega.

Bolje nego da poginem od ivermača onog ubice, pomislio je i dao se na vežbanje.

Šalan je ušla u Amaramovu kuhinju, pokušavajući da se kreće žustro kao devojka čije je lice preuzela. Velika prostorija bila je ispunjena snažnim mirisom variva koje se krčkalo na ognjištu – bili su to ostaci sinoćnje večere, za slučaj da neki svetlooki ogladni. Kuvarica je listala neki roman u jednom uglu dok su njene devojke ribale lonce. Prostorija je bila lepo osvetljena sferama. Amaram očito veruje svojim slugama.

Dugo stepenište vodilo je na sprat, tako da sluge mogu brzo nositi Amaramovo jelo. Šalan je izradila tlocrt zgrade na osnovu pretpostavki zasnovanih na tome gde su prozori. Onu sobu s tajnama bilo je lako pronaći – Amaram je tu navukao kapke na prozore i nikada ih nije otvorao. Izgleda da je ispravno pretpostavila da će stepenište biti u kuhinji. Pošla je prema tim stepenicama, pevušeći sebi u bradu, baš kao što žena koju ona oponaša često čini.

„Već si se vratila?“, upita kuvarica ne dižući pogled s romana. Sudeći po njenom naglasku, bila je Herdazijka. „Njegov noćasnji poklon nije bio dovoljno dobar? Ili je onaj drugi primetio da si izašla sa ovim?“

Šalan ništa nije odgovorila, pokušavajući da pevušenjem prikrije strepnju.

„Kada si već tu, mogla bih i da ti nađem posao“, reče joj kuvarica. „Stajni je hteo da mu neko obriše i uglača ogledalo. On je u radnoj sobi, čisti gospodareve flaute.“

Flaute? Vojnik poput Amarama ima flaute?

Šta bi kuvarica uradila da Šalan potrči uz stepenište i u potpunosti zanemari to naređenje? Ta žena je verovatno visokog društvenog staleža za jednu tamnooku – i važan pripadnik kućnog osoblja.

Kuvarica nije digla pogled sa svog romana, ali je tiho produžila. „Dete, nemoj misliti da mi nismo primetili kako se iskradaš usred dana. To što si draga gospodaru ne znači da možeš da ga zloupotrebljavaš. Kreći na posao. Ako svoje slobodno veče provedeš čisteći umesto da se igraš s kime god stigneš, možda te i podseti na to da ti imaš svoje dužnosti.“

Stisnuvši zube, Šalan pogleda uz stepenište koje je vodilo prema njenom cilju. Kuvarica lagano spusti roman. Po tome kako se namrštila, reklo bi se da nije navikla da je ne slušaju.

Šalan klimnu i skloni se od stepeništa, izlazeći u hodnik iza njih. U ulaznoj dvorani sasvim je sigurno još jedno stepenište koje vodi naviše. Samo će morati da se zaputi u tom smeru i...

Šalan se ukoči kada jedna prilika izađe u hodnik iz neke bočne prostorije. Visok, četvrtastog lica i oštrog nosa, taj čovek je nosio svetlooku odeću savremenog kroja: raskopčani kaput preko zakopčane košulje, uširkane pantalone i maramu vezanu oko vrata.

Oluj! Visoki gospodar Amaram – bio moderno odeven ili ne – danas *nije* trebalo da bude u zgradi. Adolin joj je kazao da Amaram noćas treba da večera s Dalinarom i kraljem. Zašto li je tu?

Amaram je stajao i listao neku računovodstvenu knjigu i činilo se kao da je nije ni primetio. Okrenuo se od nje i počeo da se šeta niz hodnik.

Beži. Bio je to njen prvi nagon. Da pobjegne kroz prednja vrata i da se izgubi u mraku. Muka je u tome što je ona razgovarala s kuvaricom. Kada se žena koju Šalan oponaša kasnije vrati, upašće u pravu oluju nevolja – i moći će da dokaže, oslanjajući se na svedoke, da se pre toga nije vraćala u kuću. Amaram će otkriti da mu se neko šunja po domaćinstvu, oponašajući jednu služavku.

Olujni oče! Tek što je zakoračila u zgradu, a već je uprskala stvari. Ispred nje stepenice zaškripaše. Amaram odlazi u svoju sobu – koju bi Šalan trebalo da pregleda.

Avetkrvni će biti ljuti na mene zbog toga što sam uzbunila Amarama, pomislila je Šalan, *ali poludeće još više ako to uradim a ne vratim se sa onim što oni žele da znaju.*

Ona mora da se uvuče u tu sobu – i to potpuno sama. To znači da ne sme dopustiti da Amaram uđe u nju.

Šalan potrča za njim pa žurno uđe u ulazni hodnik i okrenu se oko jednog stuba da bi se bacila na stepenište. Amaram stiže do gornjeg odmorista i skrenu prema hodniku. Možda on ne ide baš u tu sobu.

Dok je Šalan žurila uz stepenište, Amaram je skrenuo upravo prema tim vratima i stavio ključ u bravu, pa ga okrenuo.

„Svetli gospodaru Amarame“, pozva ga Šalan zadihano stigavši do gornjeg odmorista.

On se okrenu da je pogleda, pa se namršti. „Teleš? Zar ti ne izlaziš noćas?“

Pa, ona makar sada zna svoje ime. Da li se Amaram zaista toliko zanima za svoje sluge pa da zna šta obična služavka namerava da radi tokom svoje slobodne večeri?

„Jesam izašla, svetli gospodaru“, odgovori mu ona, „ali vratila sam se.“

Potrebno mi je nešto da mu skrene pažnju – ali ne nešto suviše sumnjivo. Razmisli! Da li će on primetiti da joj je glas drugačiji?

„Teleš“, reče joj Amaram odmahujući glavom, „zar i dalje ne možeš da se odlučiš između njih? Obećao sam tvom počimu da ću se postarati za tebe. Kako da to uradim ako ti nećeš da se skrasiš?“

„Nije to, svetli gospodaru“, tiho mu kaza Šalan. „Hav je na rubu poseda zaustavio jednog kurira koji vas je tražio. Poslao me je da vam kažem.“

„Kurira?“, upita Amaram vadeći ključ iz brave. „Ko ga je poslao?“

„Hav mi nije rekao, svetli gospodaru. Ali učinilo mi se da misli kako je reč o nečemu važnom.“

„Taj čovek...“, uzdahnu Amaram. „Ponaša se previše zaštitnički. Zar on misli da može da pazi na sve u ovom haosu od logora?“ Visoki gospodar razmisli, pa vrati ključ u džep. „Najbolje je da vidim o čemu je reč.“

Šalan pade u naklon dok je on prolazio pored nje i žurno silazio niz stepenište. Kada joj je izašao iz vidnog polja izbrojala je do deset, pa potrčala do vrata. Bila su i dalje zaključana.

„Obrašće!“, prošapta Šalan. „Gde si?“

On izađe iz nabora njene suknje pa pređe preko poda i pope se uz vrata sve dok nije stao neposredno ispred nje, podsećajući na nekakav duborez.

„Brava?“, zapita ga Šalan.

„To je obrazac“, odgovori on pa postade veoma mali i uđe u ključaonicu. Dok je bila u svojim odajama, nekoliko puta ga je slala da se oprobava sa bravama i on ih je otključavao, baš kao što je otključao Tinin sanduk.

Brava kliknu i ona otvori vrata pa se uvuče u mračnu sobu i obasja je sferom koju je izvadila iz džepa.

Tajna soba. Prostorija s namaknutim kopcima, uvek pod ključem. Soba koju Avetkrvni očajnički žele da vide.

Puna je mapa.

Kaladin je otkrio da skakanje između površina nema veze s dočekivanjem na noge. Nema veze ni sa spretnošću ili osećajem za vreme. Čak nema veze ni s promenom tačke gledišta.

To ima veze sa strahom.

To se svodi na trenutak kada mu se telo, dok je još u vazduhu, navikava na to da umesto da ga teža vuče *naniže* – teža vuče *postrance*. Njegovi nagoni jednostavno nisu navikli da se nose s tom promenom. Neki iskonski deo njega prestravi se svakoga puta kada dole prestane da bude dole.

Potrčao je ka zidu i skočio, okrećući noge u stranu. Ne sme da okleva, ne sme da se plaši, ne sme da se ustručava. Bilo je to kao

da pokušava da nauči sebe kako da skače licem u kamen, a da ne diže ruke preko glave da bi se zaštitio.

Promeni tačku gledišta i iskoristi olujnu svetlost da bi zid postao pod. Namesti noge. Čak i tada, u tom kratkom trenutku, njegovi nagoni su se bunili. Njegovo telo je *znalo* da će pasti na dno provalije. Polomiće kosti, povrediće glavu.

Dočekao se na zid a da se nije zateturao.

Kaladin se iznenađeno uspravi, pa duboko uzdahnu, ispuštajući oblačak olujne svetlosti.

„Lepo!“, pohvali ga Sil munjevito leteći oko njega.

„To je neprirodno“, kazao je Kaladin.

„Ne. Ja nikada ne bih bila umešana u nešto neprirodno. To je samo... *van*prirodno.“

„Misliš – *nat*prirodno.“

„Ne, ne mislim.“ Ona se zasmeha i sevnu ispred njega.

To *jeste* neprirodno – kao što hodanje nije prirodno za dete koje tek uči da hoda. To s vremenom postaje prirodno. Kaladin uči da puži – a nažalost, ubrzo će morati da trči. Baš kao dete koje neko baci u belokičminu jazbinu. Uči brzo ili ćeš završiti kao ručak.

Potrčao je duž zida, preskočivši jedan bokor kremenore, pa je onda skočio u stranu i premestio se na dno provalije. Dočekao se na noge teturajući se tek malčice.

Bolje. Potrčao je za Sil i nije usporavao korak.

Karte.

Šalan je lagano pošla napred, a ona njena sfera obasjala je čitavu sobu zastrtu kartama i hartijom. Karte su bile prekrivene glifovima koji su iscrtani brzo, a ne da bi izgledali lepo. Jedva da je mogla da ih pročita.

Čula sam za ovo, pomislila je. Vihorbransko pismo. Tako zao-bilaze zabranu pisanja.

Amaram je viorbran? Tabela s datumima na jednom zidu, u kojoj se navode visoke oluje i proračuni o budućim olujama – ispisane istim rukopisom kao beleške na kartama – deluju kao dokaz toga. Možda Avetkrvni upravo to i traže: nešto čime mogu da ga ucenjaju. Većina ljudi se oseća nelagodno u vezi s viorbranim, pošto su oni zapravo muški učenjaci. Osećaju se nelagodno zbog toga što glifove u suštini koriste za pisanje, zbog toga što su tajnoviti... Amaram je jedan od najcenjenijih vojskovođa u čitavom Aletkaru. Poštuju ga čak i oni protiv kojih se borio. Ako bi razotkrili da je on viorbran, to bi mu ozbiljno narušilo ugled.

Ali zašto se on bavi tako čudnom zanimacijom? Sve te karte je donekle podsećaju na one koje je pronašla u radnoj sobi svog oca, neposredno nakon njegove smrti – premda su to bile karte Džah Keveda. „Obrašče, sačekaj napolju“, kaza ona. „Brzo mi javi kada se Amaram vrati u zgradu.“

„Mmmmm“, zazujala ona i ode.

Svesna da nema mnogo vremena, Šalan žurno priđe kartama pa diže sferu i krenu da ih pamti jednu po jednu. Smrskane ravnice? Ova karta je daleko obimnija od svake koju je u životu videla – uključujući i Glavnu kartu u kraljevoj galeriji.

Kako je Amaram došao do nečega s toliko pojedinosti? Pokušala je da shvati šta ti glifovi znače – koliko je videla, ne rukovode se nikakvom gramatikom. Glifovi nisu predviđeni da se koriste na taj način. Oni prenose jednu zamisao, a ne niz misli. Pročitala ih je nekoliko u nizu.

Poreklo... smer... nesigurnost... Nije sigurno gde je položaj središta? Verovatno je to značenje.

Ostale beleške bile su slične, pa ih je prevodila u glavi. *Možda će pritisci u tom smeru uroditi plodom. Odavde uočeni ratnici koji drže stražu.* Druge skupine glifova nisu joj imale nikakvog smisla. To pismo je potpuno nastrano. Možda bi Obrazac mogao da ga prevede, ali ona svakako ne može.

Osim karti, zidovi su bili zastrti i dugim listovima hartije ispunjenim beleškama, ciframa i dijagramima. Amaram radi na nečemu, nečemu krupnom...

Paršendiji!, shvatila je. *Eto šta ti glifovi znače. Parap-šeneš-idi.* Ta tri glifa pojedinačno označavaju različite stvari – ali skupa zvuče kao reč „Paršendiji“. Zato jedan deo onoga što je napisano izgleda kao obično buncanje. Amaram neke glifove koristi fonetski. Podvlači ih kada to radi, što mu omogućuje da glifovima piše stvari koje zapravo nikako ne bi mogao. Viorbrani *zaista* pretvaraju glifove u pravo pismo.

Paršendiji, prevela je i dalje zatečena prirodom tih pismena, *moraju znati kako da se praznonosci vrate.*

Šta?

Oteti im tajnu.

Stići do središta pre aletskih vojski.

Neka pismena bila su spisak citata. Mada su prevedeni u glifove, neke od tih citata prepoznala je iz Džasninih beležnica. Odnosili su se na praznonosce. Drugi su se odnosili na navodne crteže praznonosaca i drugih mitoloških stvorenja.

To je to – potpun dokaz da se Avetkrvni zanimaju za iste stvari kao i Džasna. Očito kao i Amaram. Dok joj je srce divlje lupalo od uzbuđenja, Šalan se okrenula i preletela pogledom po prostoriji. Da li se tu nalazi i tajna Uritirua? Je li je on otkrio?

Tu ima previše stvari da bi Šalan mogla da ih prevede. Pismo je previše teško a ona suviše usplahirena i srce joj lupa. Osim toga, Amaram će se verovatno ubrzo vratiti. Pamtila je da bi kasnije mogla da nacrtala to što je videla.

Dok je pamtila beleške i usput ih prevodila, osetila je kako se u njoj rađa potpuno nova vrsta straha. Izgleda... izgleda da visoki gospodar Amaram – oličenje aletske časti – radi na povratku praznonosaca.

Moram da ostanem deo ovoga, pomislila je Šalan. *Ne smem dozvoliti da me Avetkrvni odbace zato što sam zabrljala ovaj upad. Moram da otkrijem šta oni znaju – i moram da saznam zašto Amaram radi to što radi.*

Noćas ne može da jednostavno pobegne. Ne sme dozvoliti da Amaram shvati da mu se neko ušunjao u tajnu sobu. Ne sme da uprska ovaj zadatak.

Šalan mora da osmisli bolje laži.

Izvadi iz džepa jedan list hartije, pa ga spusti na sto i onda poče mahnito da crta.

Kaladin skoči sa zida brzo i oprezno, okrenuvši se u vazduhu i dočekavši se na noge a da nije ni zastao. Ne trči baš brzo, ali makar se više ne tetura.

Sa svakim skokom sve više potiskuje onaj iskonski strah. Gore, uza zid. Opet dole. Opet i opet, usisavajući olujnu svetlost.

Da, to je prirodno. To je *on*.

Nastavio je da trči dnom provalije, osećajući talas uzbuđenja. Senke su mu mahale dok je preskakao hrpe kostiju i mahovine. Skočio je preko jedne velike bare, ali pogrešno je procenio njenu veličinu. Krenuo je da pada – i samo što se nije prosuo po plitkoj vodi.

Ali onda nagoni diže pogled i veza se prema nebu.

Na jedan tren Kaladin prestade da pada i umesto toga poče da pada naviše. To ubrzanje ponese ga napred, tako da preskoči baru, pa se opet veza naniže i dočeka se trčeći i preznojavajući se.

Mogao bih da se vežem naviše, pomislio je, *pa da zauvek padam u nebo*.

Ali ne, tako bi razmišljao običan čovek. Nebeska jegulja se ne boji padanja, zar ne? Riba se ne boji davljenja.

Dok ne počne da razmišlja na nov način, neće moći da vlada tim darom koji je stekao. A to *jeste* dar. Prigrliće ga.

Nebo je sada njegovo.

Kaladin viknu i pojuri napred. Skočio i veza se za zid. Nije zastajkivao, nije oklevao, nije se *bojao*. Doskočio je u trku iz sve snage, a Sil se pored njega zasmejala od radosti.

Ali to, to je jednostavno. Kaladin skoči sa zida i pogleda pravo u suprotni. Veza se u tom smeru i natera telo da se okrene. Doskočio je na noge i spustio na jedno koleno, na onome što je do maločas za njega bila tavanica.

„Uspeo si!“, viknu Sil leteći oko njega. „Šta se promenilo?“

„Ja sam se promenio.“

„A, da. Ali šta u vezi s tobom?“, upita ga Sil.

„Sve.“

Ona mu se namršti, ali on se isceri pa opet potrča zidom klisure.

Šalan je pošla niz zadnje stepenište, koje vodi u kuhinju, trudeći se da gazi daleko glasnije nego što bi inače gazila, pokušavajući da oponaša bat koraka osobe teže od nje. Kuvarica diže pogled sa svog romana i ispusti ga od straha, a oči joj se razrogačiše, pa krenu da ustane. „Svetli gospodaru!“

„Ostani da sediš.“ Šalan je usnama oblikovala reči, češući se po licu kako bi prikrila usta. Obrazac je izgovarao reči koje mu je ona rekla da kaže, savršeno oponašajući Amaramov glas.

Kuvarica je, kao što joj je i naređeno, ostala da sedi. Uz malo sreće, iz tog položaja ona neće primetiti da je Amaram niži nego što bi trebalo. Čak i hodajući na vrhovima prstiju – što je bilo prikriveno opsenom – bila je daleko niža od visokog kneza.

„Ranije si razgovarala sa služavkom Teleš“, kaza Obrazac dok je Šalan usnama oblikovala reči. „Da, svetli gospodaru“, odgovori kuvarica tiho, trudeći se da glas uskladi sa Obraščevim. „Poslala sam je ove večeri da radi sa Stajnom. Mislila sam da je toj devojci potrebno malo usmeravanja.“

„Ne“, kaza Obrazac. „Ona se vratila na moju zapovest. Opet sam je poslao napolje i kazao joj da ni s kim ne razgovara o onome što se noćas dogodilo.“

Kuvarica se namršti. „Šta se... noćas dogodilo?“

„Ne smeš da pričaš o ovom događaju. Umešala si se u nešto što te se ne tiče. Pretvaraj se da Teleš nisi ni videla. Nikada mi se nemoj obratiti u vezi sa ovim događajem. Ako to budeš uradila, pretvaraću se da se ništa od svega ovoga nije dogodilo. Da li ti je jasno?“

Kuvarica preblede, pa klimnu glavom i klonu u stolici.

Šalan joj odsečno klimnu, pa izađe iz kuhinje. Tu je zamakla iz zgrade, dok joj je srce divlje lupalo – ali svejedno se iscerila.

Kada se sklonila s vidika, izdahnula je oblak olujne svetlosti pa zakoračila napred. Dok je prolazila kroz taj oblak, Amaramova

slika je nestala, a zamenila ju je prikaza onog mladog glasnika kojeg je ranije oponašala. Otrčala je do ulaza u zgradu, pa sela na stepenište, pogurila se i naslonila glavu na ruku.

Amaram i Hav su prilazili kroz mrak tiho razgovarajući. „... Svetli gospodaru, nisam primetio da me je devojka videla kako razgovaram s kurirom“, govorio je Hav. „Ona mora da je shvatila...“ Zaćuta kada ugledaše Šalan.

Ona skoči na noge i pokloni se Amaramu.

„Have, to sada nije bitno“, odgovori mu Amaram i mahnu vojniku da se vrati na dužnost.

„Visoki gospodaru“, kaza Šalan, „nosim vam poruku.“

„Očito, tamnorodni“, odgovori joj on prilazeći. „Šta on hoće?“

„On?“, zapita Šalan. „Poruka je od Šalan Davar.“

Amaram nakrivi glavu. „Ko?“

„Verenica Adolina Kolina“, odgovori mu ona. „Pokušava da crtežima dopuni spiskove ivermačeva u Aletkaru. Volela bi da zakaže sastanak s vama, kada može da dođe i da nacрта vaš ivermač, ako ste voljni za to.“

„Oh“, izusti Amaram i kao da se opusti. „Da, pa, nemam ništa protiv. Uglavnom sam slobodan po podne. Neka pošalje nekoga da s mojim domostrojiteljem ugovori sastanak.“

„Razumem, visoki gospodaru. Postaraću se da to bude urađeno.“ Šalan krenu da ode.

„Zar si došao ovako kasno“, upita Amaram, „samo da bi postavio jednostavno pitanje?“

Šalan slegnu ramenima. „Svetli gospodaru, ja ne preispitujem zapovesti svetlookih. Ali, moja gospodarica... pa, ona povremeno ume da bude rasejana. Pretpostavljam da je htela da me pošalje na ovaj zadatak dok joj je to još u mislima. A ona se zaista zanima za ivermačeve.“

„Ko se ne zanima?“, zamišljeno odgovori Amaram, pa se okrenu i tiho kaza: „To su čudesne stvari, zar ne?“

Da li se on to obraća sebi – ili njoj? Šalan se kolebala. Mač mu se stvori u šaci, poprimajući telesno obličje iz magle, s rosom po sečivu. Amaram ga diže, pa se zagleda u svoj odraz u njemu.

„Takva lepota“, kaza. „Takva umetnost. Zašto moramo da ubijamo našim najveličanstvenijim delima? Ah, ali ja brbljam i zadržavam te. Izvinjavam se. Ivermač je za mene još novost. Stalno tražim izgovore da ga prizovem.“

Šalan jedva da ga je slušala. Greben tog ivermača bio je vijugav kao da je od talasa – ili možda od plamičaka. Izrezbaren je po čitavoj površini. Zakrivljen i vijugav.

Ona zna taj ivermač.

Pripadao je njenom bratu Helaranu.

Kaladin je jurio kroz bezdan, a vetar mu se pridružio, duvajući mu u leđa. Sil je kao traka svetlosti letela pred njim.

Naleteo je na jednu gromadu, pa je skočio u vazduh vezujući se naviše. Poleteo je dobranih trideset stopa naviše pre nego što se istovremeno vezao naniže i u stranu. To vezivanje naniže usporilo je njegov uspon, a vezivanje postrance dovelo ga je do zida.

Pustio je vezivanje naniže i jednom rukom se dočekao na zid, okrenuvši se u vazduhu i skočivši na noge. Nastavio je da trči niz klisuru. Kada je stigao do kraja visoravni, skočio je prema sledećoj i vezao se za njen zid.

Brže! Držao je u sebi skoro svu olujnu svetlost koja mu je ostala, usisavši je iz kesa sa sferama koje je bacio kada se spustio u bezdane. U sebi je držao toliko olujne svetlosti da je blistao kao lomača. Ona ga je hrabrila dok je skakao i vezivao se napred i ka istoku. To je dovodilo do toga da on *pada* kroz provalije. Dno klisure sevalo je ispod njega, a biljke su se od brzine njegovog kretanja pretapale jedna u drugu.

Mora da ima na umu da on pada. To nije let i svakog trenutka koji provede u pokretu brzina mu se povećava. To ga ne sprečava da se oseća slobodno do krajnjih granica. To samo znači da sve to može biti opasno.

Vetar se ubrzao i on se u poslednjem trenutku vezao unazad, usporavajući pad dok je naletao na zid ispred sebe. Sada je taj smer za njega dole, pa se zato digao na noge i potrčao tom klisurom.

Mahnito troši olujnu svetlost, ali ne mora da štedi. Plaćaju ga kao svetlookog oficira šestog dana, tako da u njegovim sferama nisu sićušni opiljci dragulja, već bromi. Njegova sadašnja mesečna plata znači više novca nego što je do tada u životu video odjednom, a olujna svetlost u tim sferama daleko je veće bogatstvo u odnosu na ono za šta je ranije znao.

Viknuo je preskočivši bokor čipkocvetova, koji su uvlačili paprat ispod njega. Vezao se za liticu druge provalije i preleteo bezdan, dočekavši se na ruke. Onda se bacio naviše i nekako vezao samo *malčice* u tom smeru.

Sada daleko lakši, uspeo je da se okrene u vazduhu i dočeka na noge. Stajao je na zidu, suočen sa bezdanom, s rukama na bokovima dok je svetlost navirala iz njega.

Sil se pokolebala leteći oko njega napred-nazad. „Šta je bilo?“, upita ga ona.

„Još“, odgovori joj pa se opet veza napred, niz klanac.

Neustrašivo je pao. Ovo je njegov okean u kojem će plivati, njegov vetar na kojem će leteti. Padao je licem prema narednoj visoravni. Neposredno pre nego što je stigao do nje, vezao se postrance i unazad.

Utroba mu se prevrnula. Oseća se kao da je neko stegao omču oko njega i povukao ga s litice, a onda trznuo konopac baš u trenutku kada je on stigao do kraja. Ali olujna svetlost u njemu činila je da ta nelagoda bude neznatna. Skrenuo je u stranu, u drugu provaliju.

Veživanja su ga slala opet na istok, niz drugi klanac, a on je izbegavao visoravni, držeći se bezdana – kao jegulja koja pliva kroz talase i zaobilazi gromade. Napred, brže – on i dalje pada...

Stisnuvši zube i zbog toga što se oseća čudesno i zbog sila koje ga kidaju, odbacio je svoj oprez i vezao se naviše. Jednom, dvaput, triput. Digao je ruke od svega ostalog i – dok se svetlost dizala s njega – izleteo je iz bezdana pravo u otvoreni vazduh iznad njih.

Opet se vezao ka istoku, kako bi mogao nastaviti da pada u tom smeru, ali sada mu nikakve klisure nisu smetale. Leteo je prema dalekom obzoru, izgubljenom u tami. Dobijao je na brzini, a

kaput i kosa vijorili su se iza njega. Vazduh mu je šibao u lice, pa je morao da čkilji, ali nije zatvorio oči.

Ispod njega promicali su mračni bezdani. Visoravan. Provalija. Visoravan. Provalija. Taj osećaj... letenja nad tlom... tako se oseća u snovima. Za nekoliko minuta je prešao razdaljinu koju su mostari prelazili satima. Osećao se kao da mu nešto iza njega daje snage, kao da ga vetar nosi na svojim krilima. Sil mu je sevala s desne strane.

I s leve. Ne, to su drugi vetarsprenovi. Privukao ih je na desetine i leteli su oko njega kao svetlosne trake. Sil je prepoznao. Ne zna kako; ona se nimalo ne razlikuje od ostalih, ali je on prepoznaje. Baš kao što čovek može u gomili ljudi po hodu i držanju prepoznati člana svoje porodice.

Sil i njeni rođaci vrteli su se oko njega obrazujući spiralu od svetlosti, slobodni i opuštteni, ali s blagom naznakom usaglašenosti.

Koliko li je vremena prošlo otkad se poslednji put osećao tako dobro, tako pobeđnički, tako *živo*? Ne otkad je Tijen poginuo. Tama ga je pratila čak i nakon što je spasao Četvrti most.

To je isparilo. Na visoravnima ispred sebe ugledao je jedan senoviti toranj, pa je skrenuo u tom smeru pažljivo se vezujući udesno. Druga vezivanja iza njega usporila su mu pad dovoljno da je mogao da zgrabi vrh kamenog tornja kada je stigao do njega i da se oko tog vrha okrene, držeći se za glatki cremkamen.

Stotinu vetarsprenova rasprši se oko njega kao nekakav morski talas, rasipajući se od Kaladina i šireći poput lepeze svetlosti.

Iscerio se – a onda je digao glavu i zagledao se u nebo.

Visoki gospodar Amaram je nastavio da zuri u ivermač u mraku. Držao ga je ispred sebe na svetlu koje se prosipalo iz ulaza u njegov zamak.

Šalan se prisetila tihog užasa njenog oca dok je zurio u to oružje kada je bilo uprto u njega. Je li moguće da je to slučajnost? Dva sečiva koja liče jedno na drugo? Možda nije dobro upamtila.

Ne. Ne, ona *nikada* neće zaboraviti kako je onaj ivermač izgledao. *To* je ivermač koji je bio u Helaranovim rukama – a ne postoje dva istovetna ivermača.

„Svetli gospodar“, reče Šalan privlačeći Amaramovu pažnju. On se lecnu, kao da je zaboravio da je ona uopšte tu.

„Da?“

„Svetlost Šalan“, reče mu ona, „želi da se postara da su svi zapisi tačni i da su istorije ivermačeva i iveroklopa u aletskoj vojsci pažljivo utvrđene. Vaš ivermač nije u tim istorijama. Zapitala je da li bi vam smetalo da s njom podelite poreklo vašeg ivermača, zarad učenja.“

„Već sam to objasnio Dalinaru“, odgovori Amaram. „Ne znam istoriju svojih ivera. Oba su pripadala ubici koji je pokušao da me umori. Bio je to mlađi čovek, Veden, s riđom kosom. Ne znamo kako se zvao, a lice mu je bilo upropašćeno mojim protivnapadom. Vidiš, morao sam da ga ubodem kroz vizir.“

Mladić. Riđa kosa.

Stajala je pred ubicom svog brata.

„Ja...“, s mučninom promuća Šalan. „Hvala vam. Preneću to što ste mi kazali.“

Okrenula se, pokušavajući da se ne tetura dok je odlazila. Napokon je saznala šta se desilo s Helaranom.

Ti si bio umešan u sve ovo, zar ne, Helarane?, pomislila je. Baš kao otac. Ali kako i zašto?

Izgleda da Amaram pokušava da vrati praznonosce. Helaran je pokušao da ga ubije.

Ali zašto bi zapravo iko *želeo* da vrati praznonosce? Možda je pogrešila. Mora da ode u svoje odaje i da iscrta karte koje je upamtila, pa da pokuša da shvati šta se sve to dešava.

Srećom, stražari joj nisu smetali dok je izlazila iz Amaramovog logora i odlazila u mrak u kojem niko nije obraćao pažnju na nju. I dobro je što je bilo tako, jer bi u kurirovim očima videli suze samo da su se zagledali. Plakala je zbog brata za koga, jednom i za sva vremena, Šalan zna da je mrtav.

* * *

Naviše. Jedno vezivanje, pa drugo i treće. Kaladin polete u nebo. Nije bilo ničega sem otvorenog prostranstva, beskrajnog mora u kojem on može da uživa.

Vazduh je bio hladan. On je i dalje hitao naviše, stremeći ka oblacima. Napokon, brinući se da će mu nestati olujne svetlosti pre nego što se vrati na tle – ostala mu je samo jedna ispunjena sfera, koju je nosio u džepu, za svaki slučaj – Kaladin se nevoljno vezao naniže.

Nije smesta pao; njegov uspon se samo usporio. I dalje je vezan za nebo; nije raspršio ta vezivanja koja su ga vukla nagore.

Radoznalo se opet vezao naniže, da bi se još više usporio, a onda je raspršio sva svoja vezivanja izuzev jednog naviše i jednog naniže. Na kraju se zaustavio i ostao da lebdi u vazduhu. Drugi mesec se digao i svetlošću okupao ravnice daleko ispod njega. S te tačke gledišta podsećale su na polomljen tanjir. *Ne...*, pomislio je čkiljeći. *To je obrazac.* Već ga je jednom video. U snu.

Vetar je duvao u njega, tako da ga je nosio kao zmaja. Vetarsprenovi koje je privukao raštrkali su se pošto on više ne juri na vetrovima. Zanimljivo. Nikada ne bi pretpostavio da čovek može da privuče vetarsprenove kao što se privlače sprenovi osećanja.

Sve što treba da uradiš jeste da padneš u nebo.

Sil je ostala i munjevito je obletela oko njega pre nego što mu je na kraju sletela na rame. Sela je, pa spustila pogled.

„Malo ljudi može da vidi ovako nešto“, primetila je. Iz te tačke ratni tabori – vatreni krugovi s njegove desne strane – deluju beznačajno. Bilo je dovoljno hladno da bude neprijatno. Stena tvrdi da je vazduh ređi na velikim visinama, mada Kaladin nije osećao nikakvu razliku.

„Već neko vreme pokušavam da te nateram na ovo“, kaza Sil.

„Ovo je kao kada sam prvi put uzeo koplje u ruke“, prošapta Kaladin. „Bio sam dete. Da li si i tada bila sa mnom? Pre svih onih godina?“

„Ne“, odgovori mu Sil, „i da.“